Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 1(19) 2023

УДК 378.147

https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-1(19)-200-209

Колісник Вікторія Юріївна кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації, Черкаський державний технологічний університет, бул. Шевченка, 460, м. Черкаси, 18006, тел.: (098) 581-43-95, https://orcid.org/0000-0002-6292-5389

Литвиненко Віктор Юрійович старший викладач кафедри теорії та практики іноземних мов, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, вул. Садова, 2, м. Умань, 20300, тел.: (098) 445-5445, https://orcid.org/0000-0003-2519-5783

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ-ПРОГРАМІСТІВ ДО ВИКОРИСТАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Реформування освітньої галузі в системі вищої освіти потребує підготовки універсальних фахівців із гнучкими вміннями. Це особливо актуально для сфери програмування. Для покращення професійної підготовки цих студентів ми впровадили особистісно орієнтоване навчання іноземної мови, зокрема використали технологію різнорівневого підходу. В основі такої технології – врахування неоднорідності підготовки студентів на момент початку навчання в закладах вищої освіти. Це передбачає освоєння навчального матеріалу на трьох рівнях складнощів: високому (творчому), середньому (продуктивному) та низькому (репродуктивному).

Для наочності формування готовності студентів галузі «комп'ютерні науки» використовувати іноземну мову у професійних ситуаціях ми розробили модель формування цієї готовності. Вона складається з чотирьох блоків: методологічно-цільового, змістового, організаційно-процесуального і результативного.

У методологічно-цільовому блоці вміщено соціальне замовлення і мету щодо формування готовності для використання іноземної мови у професійній діяльності. Також визначено завдання дослідження, серед яких формування компонентів готовності, організація освітнього процесу та розробка системи ефективного оцінювання.

Змістовий блок містить структуру компонентів з їхніми складовими. Через застосування особистісно орієнтованого навчання було встановлено розподіл цих компонентів готовності на три рівні.

До організаційно-процесуального блоку входять вимоги щодо організації освітнього процесу, зокрема методи, форми й засоби навчання

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 1(19) 2023

студентів.

Результативний блок охоплює очікувані результати дослідження, тобто сформованість готовності до використання іноземної мови. Встановлено три рівні такої готовності відповідно до різних критеріїв: за складністю змістового наповнення (низький, середній і високий), за змістом навчальної діяльності (репродуктивний, продуктивний і творчий), за професійною ознакою (розробники деяких програмних продуктів, модулів і підпрограм та розробники програмних продуктів і систем штучного інтелекту).

Ключові слова: модель формування готовності, готовність, особистісно орієнтоване навчання, різнорівневий підхід, іноземна мова за професійним спрямуванням.

Kolisnyk Victoria Yuriyivna Candidate of pedagogical sciences, seniour lecturer of the department of foreign languages and international communication, Cherkasy state technological university, Shevchenko blv, 460, Cherkasy, 18006, tel.: (098) 581-43-95, https://orcid.org/0000-0002-6292-5389

Lytvynenko Victor Yuriyovych Seniour lecturer of the department of theory and practice of foreign languages, Pavlo Tychyna Uman state pedagogical university, Sadova St., 2, Uman, 20300, tel.: (098) 445-5445, https://orcid.org/0000-0003-2519-5783

A MODEL FOR FORMING THE READINESS OF FUTURE PROGRAMMING ENGINEERS TO USE A FOREIGN LANGUAGE IN PROFESSIONAL ACTIVITIES

Abstract. Reforms in the area of higher education system require training of universal specialists with flexible skills. It is especially actual for IT sphere. To improve professional training of these students we implemented person oriented teaching of foreign languages, in particular a multi level approach was used. The basis of this technology is taking into account unequal readiness level of students at the beginning of studying at a higher education establishment. It implies learning material at three difficulty levels: high (creative), middle (productive) and low (reproductive).

To visualize formation of readiness among the students majoring in computer sciences we have made a model of readiness formation. It consists of four blocks: methodology and target, contents, organization and procedure and results.

The methodology and target block contains social order and purpose of readiness formation. The tasks of the research were also defined, among them are the following: formation of the readiness components, organization of the process as well as design of effective evaluation system.

The contents block comprises a structure of components with their constituents. By means of person oriented teaching implementation we defined the distribution of these readiness components into three levels.

Organization and procedure block includes requirements concerning organization of an educational process, namely, methods, forms and means of students' studying.

The result block includes the research expected results, i.e. results of readiness formation to use a foreign language in the professional activity. The levels of this readiness were established according to different criteria: complexity of the contents (low, middle and high), contents of learning activity (reproductive, productive and creative), professional sign (designers of some programme products, designers of modules and subprogrammes, and designers of programme products and artificial intelligence systems).

Keywords: model of readiness formation, readiness, person oriented teaching, multi-level approach, ESP.

Постановка проблеми. Провідною стратегією закладів вищої освіти на сучасному етапі розвитку є кваліфікована організація освітнього процесу, за якої студенти можуть набувати знання та формувати вміння послуговуватися ними в майбутньому. При цьому вкрай важливо брати до уваги відмінності темпераменту, швидкості сприйняття, темпу мовлення студентів. Врахування психо-фізичних особливостей кожної особистості сприяє її гармонійному розвитку й подальшому психологічному становленню для формування готовності до майбутньої професійної діяльності. Це вмотивовує доцільність упровадження в українську систему вищої освіти особистісно орієнтованого навчання з використанням різнорівневого підходу. Системний науковий підхід до підготовки таких спеціалістів вимагає створення відповідної моделі для формування готовності у майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ряд учених досліджували проблему готовності, серед них: О. Бодальов [1], М. Дьяченко [2], Н. Чепелєва [3] та інші. Особистісно орієнтоване навчання вивчали: І. Бех [4], К. Бондаревська [5], Л. Виготський [6], Н. Мойсеюк [7], В. Ягупов [8], І. Якиманська [9].

Мета статті – представити модель формування готовності майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності. Важливо також проаналізувати складові її блоків та визначити їхнє призначення у підготовці майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Одним із найважливіших питань реформування національної освітньої галузі в Україні є проблема розвитку якісної професійної освіти, спрямованої на підготовку спеціалістів, здатних розв'язувати фахові ситуації. Науковець В. Лелеко стверджує, що «професійні ситуації моделюються у фаховій підготовці, яка є системою, ефективність якої залежить від ступеня обґрунтованості мети, змісту навчання і принципів організації та контролю навчального процесу» [10, С. 9]. Своєю чергою якісна й доступна професійна освіта – це, як слушно зазначає В. Кремінь, «запорука самореалізації кожної особистості, яка певною мірою

впродовж життя бере участь у розподілі суспільних ролей, зокрема на ринку праці, запорука розвитку як персональної кар'єри, так і прогресу українського загалу в цілому [11, С. 5].

Отримані дані контрольного зрізу студентів на констатувальному етапі експериментального дослідження та зорієнтованість на їх особистісні та професійні якості дали змогу окреслити основні об'єктивно-суб'єктивні чинники, які впливають на формування готовності до використання іноземної мови, уточнити психолого-педагогічні умови їхнього формування, а також аргументувати вибір найефективніших методів, форм і засобів організації освітнього процесу з іноземної мови за професійним спрямуванням. Усе це стало підставою для розробки й обґрунтування моделі формування готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності.

Як відмічають науковці А. Кузьмінський і К. Гнезділова, «проблема створення моделі професійної діяльності фахівця – одна з найактуальніших і найскладніших проблем у сфері вищої професійної освіти. Це зумовлено тим, що розвиток сучасного суспільства й виробництва висуває все нові вимоги до професійної діяльності майбутнього фахівця, яка, передусім, є тим чинником, що визначає й задає зміст і форми відповідної навчальної діяльності студентів» [12, С. 5].

Розроблена модель (рис. 1) містить чотири взаємопов'язані блоки: методологічно-цільовий, змістовий, організаційно-процесуальний і результативний, а також чотири групи умов, дотримання яких є необхідним для формування готовності майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності [13, С. 8].

Концепція представленої моделі полягає в оновленні змісту навчальної дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» (методологічно-цільовий блок) із метою набуття необхідних компонентів готовності (змістовий блок) через відповідну організацію навчального процесу (організаційно-процесуальний блок) для формування трьох рівнів готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності (результативний блок). Розглянемо детальніше процес формування готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови й професійній діяльності.

Методологічно-цільовий блок експериментальної моделі описує соціальне замовлення, мету й завдання щодо формування готовності майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності, а також основні принципи й підходи особистісно орієнтованого навчання. Для виконання наявного соціального замовлення щодо підготовки спеціалістів із високим рівнем професійної компетентності постала мета – сформувати в майбутніх інженерів-програмістів готовність до використання іноземної мови у професійній діяльності. Тому ми визначили необхідні завдання дослідження: 1. сформувати в студентів усі компоненти готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності;

Журнал «Перспективи та інновації науки»
(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)
№ 1(19) 2023

2. організувати й реалізувати освітній процес викладання іноземної мови за професійним спрямуванням; 3. розробити систему ефективного оцінювання стану сформованості готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності. Для виконання поставлених завдань було використано особистісно орієнтований, різнорівневий, системний, діяльнісний та рефлексивний підходи. Крім загальнонаукових і психолого-педагогічних принципів ми встановили також організаційні принципи особистісно орієнтованого навчання: попереднє визначення психолого-педагогічної готовності до навчання; робота в мікрогрупах; можливість змінювати рівень завдання в процесі роботи; залучення всіх студентів групи до участі в навчальному процесі; подолання особистісних проблем у навчанні.

У **змістовому блоці** представлено структуру компонентів готовності до використання іноземної мови (мотиваційний, комунікативно-когнітивний, операційно-технологічний, рефлексивно-оцінний) та подано їхні складові. За допомогою пізнавальних вправ, цікавих завдань, евристичної бесіди, різних форм занять ми підвищували мотивацію студентів, підкріплювали їхні бажання й інтерес до вивчення іноземної мови, а також усталеність професійного вибору (мотиваційний компонент). Тому в результаті встановлено такий розподіл складових цього компоненту: високо мотивовані студенти, достатньо мотивовані й слабо мотивовані – мотиви; високий рівень, середній та низький – потреби, бажання, інтерес; стійка, достатня й нестійка усталеність професійного вибору.

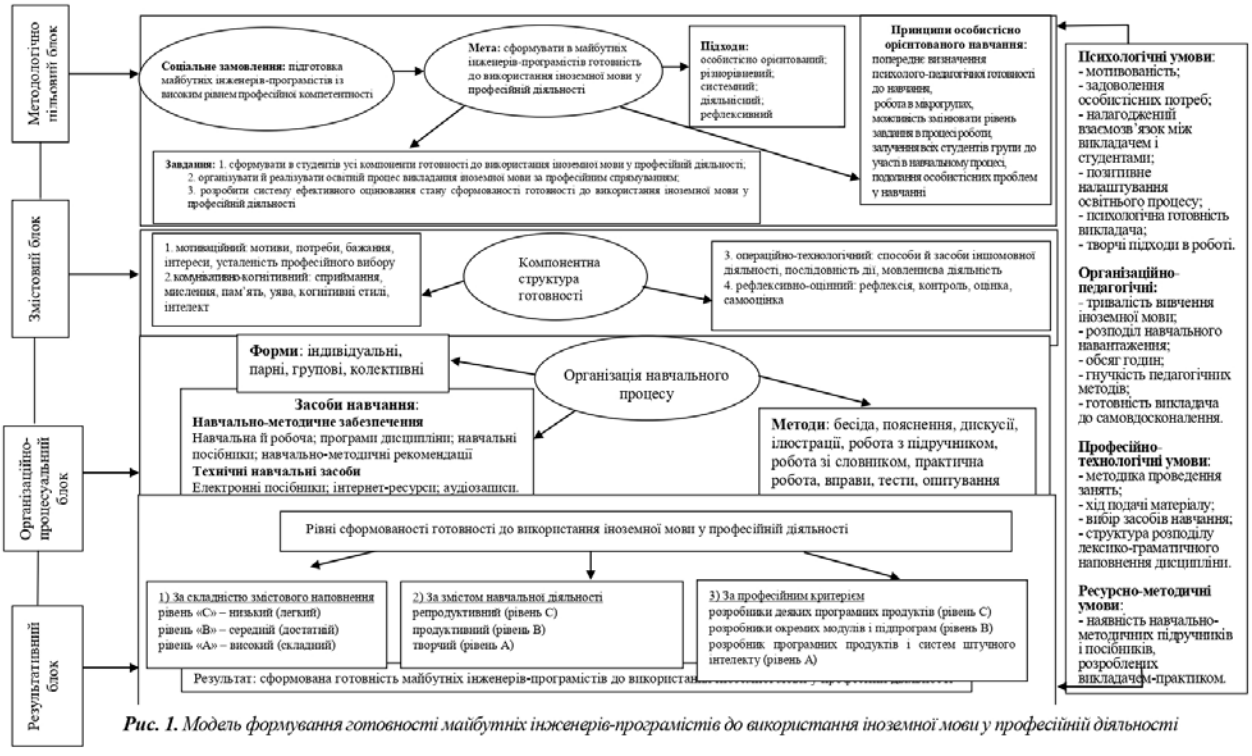

Рис. 1. *Модель формування готовності майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності*

Через застосування логічних вправ, інтелектуальних завдань, завдань

на продовження зазначеної розповіді ми формували в майбутніх інженерів-програмістів сприймання й мислення, тренували пам'ять, розвивали уяву, когнітивні стилі й інтелект (комунікативно-когнітивний компонент). Встановлено такий розподіл складових цього компоненту у студентів: творчі, продуктивні та репродуктивні мислення й когнітивні стилі; стійка, достатня й нестійка пам'ять; багата, достатня й слабка уява; високий, достатній та низький інтелект.

За допомогою правильно організованого навчального процесу ми реалізовували різноманітні способи й надавали засоби іншомовної діяльності (операційно-технологічний компонент). Через індивідуальну й групову роботу з текстовими та електронними зразками, підготовку презентацій, проектів, створення діалогів і полілогів, розігрування професійних ситуацій, застосування дидактичних ігор і розповідей було встановлено такий розподіл складових зазначеного компоненту на рівні: доцільні, частково доцільні й недоцільні способи й засоби; логічна, частково логічна й нелогічна послідовність дій; правильна, частково правильна й неправильна мовленнєва діяльність.

Через спонукання до рефлексії й самооцінки та застосування контролю й оцінки ми формували у студентів здатність адекватно оцінювати свою готовність до використання іноземної мови (рефлексивно-оцінний компонент).

У результаті було встановлено такий розподіл складових цього компоненту на рівні: стійкі, нестійкі та відсутність рефлексії й контролю; висока, достатня та низька оцінка й самооцінка.

Організаційно-процесуальний блок містить вимоги до організації освітнього процесу: методи, форми й засоби навчання майбутніх інженерів-програмістів. Організація навчального процесу включала в себе застосування індивідуальних, парних, групових та колективних форм проведення занять. Ми використовували наступні засоби навчання: навчально-методичне забезпечення (навчальну й робочу програму дисципліни, навчальні посібники, навчально-методичні рекомендації) та технічні навчальні засоби (електронні посібники, інтернет-ресурси, аудіозаписи). Методами навчального процесу стали: бесіда, пояснення, дискусії, опитування, інтерв'ю, робота з підручником, мозковий штурм, ділові й рольові ігри, різнорівневі вправи, тести.

Результативний блок проектує очікувані результати щодо формування готовності до використання іноземної мови у професійній діяльності. Після проведеного експерименту ми встановили рівні сформованості готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови, що розрізняються за трьома критеріями (складністю змістового наповнення, змістом навчальної діяльності та професійним критерієм). За складністю змістового наповнення виокремлюємо: рівень С – низький (легкий), рівень В – середній (достатній) та рівень А – високий (складний). За змістом навчальної діяльності

розмежовуємо: репродуктивний (рівень С), продуктивний (рівень В) та творчий (рівень А). За професійним критерієм виділяємо: розробники деяких програмних продуктів (рівень С), розробники окремих модулів і підпрограм (рівень В) та розробники програмних продуктів і систем штучного інтелекту (рівень А).

Взаємодія зазначених блоків здійснювалася з дотриманням чотирьох груп умов, серед яких: мотивованість, задоволення особистісних потреб, зворотній зв'язок між викладачем і студентами, позитивна спрямованість освітнього процесу, психологічна готовність викладача, творчий підхід (психологічні умови); тривалість вивчення іноземної мови, розподіл навчального навантаження, обсяг годин, гнучкість педагогічних методів, готовність викладача до самовдосконалення, педагогічний досвід, мобільність (організаційно-педагогічні умови); методика проведення занять, хід подачі матеріалу, вибір засобів навчання, структура розподілу лексико-граматичного наповнення дисципліни (професійно-технологічні умови) та наявність методичних підручників і посібників, розроблених викладачем практиком (ресурсно-методичні умови).

Кінцевим результатом застосування усіх чотирьох блоків стала сформована готовність у майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності, що було перевірено через проведення педагогічного експерименту серед студентів напряму «комп'ютерні науки».

Глобалізація і постійна поява нових технологій відчутно впливають на реформи в науці й освіті. Науковець Л. Шелюк стверджує, що зараз «у світі спостерігається інтенсивний процес зміни системних властивостей освітньої системи, підвищення її сприйнятливості до інновацій у науково-технологічній сфері. Цей процес безпосередньо пов'язаний з процесами інформатизації світової спільноти, й відповідно, освіти, що швидко розвивається, як його невід'ємної частини» [14, С. 73]. Тому нагальною необхідністю стають зміни освітньої парадигми з урахуванням сучасних вимог суспільства й потреб ринку праці.

Оскільки студенти мають різний рівень підготовки на початок вивчення іноземної мови й психофізичні особливості впливають на процес отримання й засвоєння знань, виникла необхідність деяких змін в освітньому процесі майбутніх інженерів-програмістів. Відомо, що частина осіб одразу виявляє активність і готовність сприймати новий матеріал. Інші потребують особливого підходу, спрямованого на навчальну мотивацію і розвиток особистісних характеристик індивідуумів. Це підтверджує науковець Д. Рауфельдер, відмічаючи, що «індивідуальні відмінності особливо важливі для освітньої психології, де основне припущення про однакові можливості навчання за однакових умов ніколи не справджується» [15, С. 80]. Врахування індивідуальних особливостей студентів стають ключовим моментом в

особистісно орієнтованому навчанні.

Педагог Л. Павлова справедливо зазначає, що «особистісна орієнтація освіти утверджує нові освітні системи як системи особистісно орієнтовані так само, як моделювання педагогічного процесу навчання і виховання на основі характерологічних і психофізіологічних особливостей студентів, їхніх інтересів, потреб, задатків і здібностей. Саме вони визначають зміст, характер і спрямованість принципово нової педагогічної системи – особистісно орієнтованої» [16, С. 49].

Перед запровадженням в освітній процес особистісно орієнтованого навчання на основі технології різнорівневого підходу було пояснено студентам його доцільність. Дослідник І. Бочан називає технологію освіти «системним методом усвідомлення, застосування і визначення усього процесу викладання і засвоєння знань із урахуванням технічних і людських ресурсів і їх взаємодії, що ставить своїм завданням оптимізацію форм освіти» [17, С. 308]. Погодимось із думкою Н. Арістової, за визначенням якої технологія навчання – це «система взаємозумовленої діяльності викладача й студентів, що реалізується за визначеними принципами, методами й формами навчання, які впливають на навчально-пізнавальну діяльність студентів і спрямовані на розв’язання поставлених навчально-виховних завдань, що сприяють розвитку, у вищих навчальних закладів згідно з кінцевою метою та ефективним використанням сучасних дидактичних засобів» [18, С. 18].

Метою й ідеєю гуманістичної технології, на відміну від традиційної, учені називають забезпечення переходу від пояснення до розуміння, від монологу до діалогу, від контролю до розвитку, від управління до самоуправління. У цьому ракурсі головним завданням викладача є спілкування і взаєморозуміння зі студентами. У такій ситуації студенти як суб’єкти освітнього процесу відчувають паритет і повагу, мають можливості для особистісного розвитку, виявляючи таким чином ініціативу й творчість.

Висновки. Отже, зазначена модель уможливлює формування готовності майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності. Перспективами дослідження може бути використання запропонованої моделі для підготовки спеціалістів з інших галузей знань. Вона є також дієвим механізмом впровадження особистісно орієнтованого навчання студентів на основі технології різнорівневого підходу до навчання іноземної мови для підвищення рівня володіння навичками іншомовним спілкуванням.

Література:

1. Бодалев А. Психология о личности / А. Бодалев. – М. : Изд-во Моск. ун-та, 1988. – 188 с.

2.Дьяченко М. Готовность к деятельности в напряженных ситуациях. Психологический аспект / М. Дьяченко, Л. Кандыбович, В. Пономаренко : Минск : Университетское, 1985. – 208 с.

3.Чепелева Н. Самопроектирование как фактор развития личности / Н. Чепелева // Актуальні проблеми психології. – Київ, 2014. – Т. 2, вип. 8. – С. 4–15.

4. Бех І. Особистісно зорієнтоване виховання : наук.-метод. посіб. / І. Бех. – Київ : ІЗМН, 1998. – 204 с.

5. Бондаревская Е. Ценностные основания личностно-ориентированного воспитания / Е. Бондаревская // Педагогика. – 1996. – № 4. – С. 29–36.

6. Выготский Л. Педагогическая психология / Л. Выготский. – М. : Педагогика, 1991. – 480 с.

7. Мойсеюк Н. Педагогіка : навч. посіб. – 3-тє вид., допов. / Н. Мойсеюк. – Київ : ВАТ «КДНК», 2010. – 608 с.

8. Ягупов В. Педагогіка / В. Ягупов – Київ : Либідь, 2002. – 560 с.

9. Якиманская И. Личностно-ориентированное обучение в современной школе / И. Якиманская – М. : Сентябрь. Изд. 2, 2000. – 96с.

10. Лелеко В. Педагогічні умови реалізації інноваційних технологій у професійній підготовці майбутніх учителів іноземної мови : дис. … канд. пед. н. : 13.00.04 / В. Лелеко. – Черкаси, 2015. – 247 с.

11. Кремінь В. Формування глобально конкурентоспроможного людського капіталу – найважливіше завдання професійної освіти / В. Кремінь // Педагогіка і психологія. Вісник НАПН України – Київ, 2015. – № 4 (89). – С. 5–10.

12. Кузьмінський А. Моделювання професійної діяльності майбутнього фахівця в умовах інтеграції України в європейський освітній простір : навч. посіб. / А. Кузьмінський, К. Гнезділова. – Черкаси : Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2011. – 84 с.

13. Колісник В. Ю. Формування готовності в майбутніх інженерів-програмістів до використання іноземної мови у професійній діяльності : автореф. дис… канд. пед. наук : 13.00.04 / В.Ю. Колісник. – Черкаси, 2018. – 20 с., режим доступу: http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/24654

14. Шелюк Л. Якість освіти як пріоритет її розвитку в Україні / Л. Шелюк // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис. – 2014. – № 1 (52). – С. 72–78.

15. Raufelder, D., Jagenow, D., Hoferichter, F. (2013) The Person-Oriented Approach in the Field of Educational Psychology // Problems of Psychology in the 21st Century. – Volume 5. – P. 79 – 89.

16. Павлова Л. Психологічне супроводження особистісно орієнтованого навчання / Л. Павлова // Управління школою. – 2006. – № 31-32. – С. 49–63.

17. Бочан І. Впровадження самостійної, індивідуальної роботи студентів як важливого чинника формування особистісно орієнтованої системи навчання / І. Бочан // Нові технології навчання : наук.-метод. зб. / М-во освіти і науки України, Наук.-метод. центр вищої освіти; редкол.: В. Зайчук (гол. ред.) та ін. – Київ, 2002. – Вип. 34. – С. 307–316.

18. Арістова Н. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих нелінгвістичних навчальних закладів : автореф. дис.… канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. Арістова. – Київ, 2008. – 20 с.

References:

1. Bodalev, A. (1988). *Psykholohyia o lychnosty [Psychology about personality]*. Moscow: Yzd-vo Mosk. un-ta [in Russian].

2. Diachenko, M., Kandybovych, L. & Ponomarenko, V. (1985). *Hotovnost k deiatelnosty v napriazhennykh sytuatsyiakh. Psykholohycheskyi aspekt [Readiness to actions under the difficult conditions. Psychological aspect]*. Mynsk: Unyversytetskoe [in Russian].

3. Chepeleva, N. (2014). Samoproektyrovanye kak faktor razvytyia lychnosty [Self-Projection as a factor of person development]. *Aktualni problemy psykholohii – Current problems of psychology*, Vol. 2, 8, 4–15 [in Russian].

4. Bekh, I. (1998). *Osobystisno zoriientovane vykhovannia [Peculiarities of oriented upbriging]*. Kyiv: IZMN [in Ukrainian].

5. Bondarevskaia, E. (1996). Tsennostnye osnovanyia lychnostno-oryentyrovannoho vospytanyia [Evaluation bases for person oriented upbringing]. *Pedahohyka – Pedagogy*, 4, 29–36 [in Russian].

6. Vyhotskyi, L. (1991). *Pedahohycheskaia psykholohyia [Pedagogical psychology]*. Moscow: Pedahohyka [in Russian].

7. Moiseiuk, N. (2010). *Pedahohika [Pedagogy]*. Kyiv : VAT «KDNK» [in Ukrainian].

8. Yahupov, V. (2002). *Pedahohika [Pedagogy]*. Kyiv : Lybid [in Ukrainian].

9. Yakymanskaia, Y. (2000) *Lychnostno-oryentyrovannoe obuchenye v sovremennoi shkole [Person oriented teaching in modern school]*. M. : Sentiabr [in Russian].

10. Leleko, V. (2015). Pedahohichni umovy realizatsii innovatsiinykh tekhnolohii u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv inozemnoi movy [Pedagogical conditions for realization of innovative technologies in the professional training of future foreign language teachers]. *Candidate's thesis.* Cherkasy: Vyd. vid. ChNU imeni Bohdana Khmelnytskoho [in Ukrainian].

11. Kremin, V. (2015). Formuvannia hlobalno konkurentospromozhnoho liudskoho kapitalu – naivazhlyvishe zavdannia profesiinoi osvity [Formation of global competitive human capital is the most important task of professional training]. *Pedahohika i psykholohiia. Visnyk NAPN Ukrainy – Pedagogy and Psychology. Herald of NAPS of Ukraine,* 4 (89), 5–10 [in Ukrainian].

12. Kuzminskyi, A. & Hnezdilova, K. (2011). *Modeliuvannia profesiinoi diialnosti maibutnoho fakhivtsia v umovakh intehratsii Ukrainy v yevropeiskyi osvitnii prostir [Modelling of a future specialist's professional activity under the conditions of Ukraine's integration into European educational space]*. Cherkasy: Vyd. vid. ChNU imeni Bohdana Khmelnytskoho [in Ukrainian].

13. Kolisnyk, V. (2018). Formuvannia hotovnosti v maibutnikh inzheneriv-prohramistiv do vykorystannia inozemnoi movy u profesiinii diialnosti [Formation of future IT-engineers' readiness to use a foreign language in their professional activity]. *Extended abstract of candidate's thesis.* Cherkasy: Vyd-vo "Ant" [in Ukrainian].

14. Sheliuk, L. (2014). Yakist osvity yak priorytet yii rozvytku v Ukraini [Quality of education as a priority of its development in Ukraine]. *Vyshcha osvita Ukrainy – Higher Education of Ukraine*, 1 (52), 72–78 [in Ukrainian].

15. Raufelder, D., Jagenow, D. & Hoferichter, F. (2013). The Person-Oriented Approach in the Field of Educational Psychology. *Problems of Psychology in the 21st Century*. Vol. 5, [in English].

16. Pavlova, L. (2006). Psykholohichne suprovodzhennia osobystisno oriientovanoho navchannia [Psychological guidance of person oriented studying] *Upravlinnia shkoloiu – School management*, 31-32, 49–63 [in Ukrainian].

17. Bochan, I. (2002). Vprovadzhennia samostiinoi, indyvidualnoi roboty studentiv yak vazhlyvoho chynnyka formuvannia osobystisno oriientovanoi systemy navchannia [Implementation of students' independent, individual work as an important factor of person orientation studying system formation]. *Novi tekhnolohii navchannia – New technologies of studying*, 34, 307–316 [in Ukrainian].

18. Aristova, N. (2008). Formuvannia motyvatsii vyvchennia inozemnoi movy u studentiv vyshchykh nelinhvistychnykh navchalnykh zakladiv [Formation of motivation for learning a foreign language among the students of higher non-linguistic educational establishments]. *Extended abstract of candidate's thesis*: Kyiv [in Ukrainian].